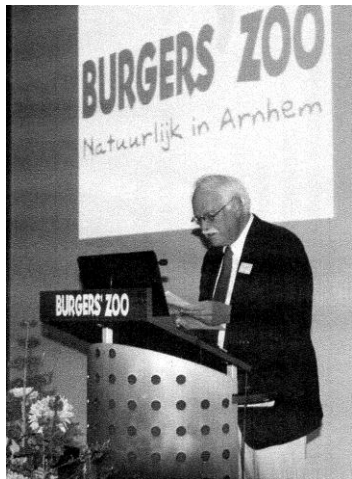

Vriendendag 2011 met Sarah Darwin

De Vriendendag 2011 vindt plaats op zaterdag 15 oktober in Burgers' Zoo, een nieuwe locatie na een paar jaar in Naturalis en daarvoor onder andere in Maarn en Diergaarde Blijdorp bijeen gekomen te zijn.

In Burgers' Zoo kan men niet alleen de lezing van Sarah Darwin bijwonen, maar ook rondwalen in de dierentuin die vooral bekendheid geniet vanwege zijn 'ecodisplays': Burgers' Bush, Desert en Ocean. Om 14.00 uur heet voorzitter Antoine Cleef zo'n 110 aanwezigen, 60 Vrienden en 50 belangstellende Burgers' bezoekers, van harte welkom, in het bijzonder de ambassadeur van Ecuador en natuurlijk de speciale gast en spreker op de Vriendendag 2011, Dr. Sarah Darwin, achter achterkleindochter van Charles Darwin.

Allereerst geeft de voorzitter aan Dr. Miguel Calahorrano Camino, ambassadeur van Ecuador, het woord. Hij spreekt zijn bezorgdheid uit over het overmatige gebruik van gemotoriseerde voertuigen op de Galápagos Eilanden en dus het relatief hoge verbruik van fossiele brandstoffen. Hij vraagt zich af, of je dat verbruik zou kunnen terugdringen en of daarbij een typisch Nederlands vervoermiddel als de fiets een rol zou kunnen spelen.

Om kwart over twee betreedt Sarah Darwin het podium en start haar bevolgen presentatie met een citaat van Charles Darwin over de aankomst van de Beagle in Bahia de Salvador aan de oostkust van Brazilië. Een groter contrast met het Bahia de Salvador dat Sarah tijdens haar reis met de clipper Stad Amsterdam aandeed, is nauwelijks denkbaar. Waar Charles Darwin een tropisch regenwoud met een rijke flora en fauna aantrof, stuitte Sarah op een woud van wolkenkrabbers. Haar volgende stop is Vuurland, waar de Beagle indertijd de drie Vuurlanders die op een vorige reis waren meegenomen naar het Victoriaanse Engeland om daar 'opgevoed en bekeerd' te worden, weer aan land zette. Sarah trof er het oorspronkelijke landschap aan maar dan zonder zijn oorspronkelijke bewoners, de Yaghan. Zij ontmoette er Christina Calderon, de allerlaatste vertegenwoordiger van dit volk van Vuurland...

De rest van het relaas van Sarah is gewijd aan de Galápagos Eilanden, waar zij tijdens haar reis met de Stad Amsterdam bepaald niet voor het eerst kwam. Enkele jaren geleden promoveerde zij op onderzoek aan de tomaat, waarvan vier soorten op de Galápagos voorkomen. Twee endemische die er dus thuis horen, en twee door de mens geïntroduceerde soorten. Tussen de endemen en de 'importtomaten' vindt hybridisatie plaats met als gevolg enerzijds beter smakende tomaten, maar anderzijds aantasting van de kiemkracht en overwoekering van allerlei andere, endemische planten.

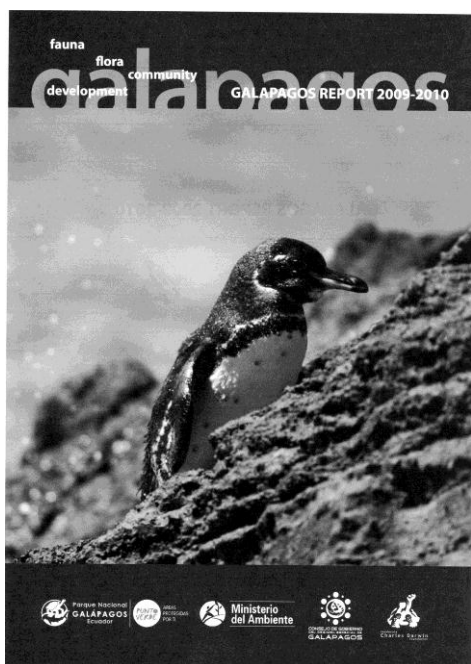
Het is één van de vele voorbeelden van problemen die zo verbonden zijn met de, bedoelde of onbedoelde, import van eilandvreemde soorten. Dergelijke voorbeelden roepen de vraag op, of het streven naar een zuiver endemische flora en fauna, zoals er eens vóór de komst van de mens moet zijn geweest, wel haalbaar is. Is het niet reëler om een zogenaamd hybride milieu te accepteren, waarin plaats is voor niet of minder schadelijke, eilandvreemde soorten die er nu eenmaal zijn en zich niet meer laten uitbannen. Even opvallend als inspirerend is Sarah's optimisme over de toekomst van de Galápagos, een toekomst die op zijn minst gezegd onzeker is. Hoe immers zal de bevolkingsgroei zich in de toekomst ontwikkelen? Welke druk zullen de steeds toenemende aantallen toeristen op de archipel uitoefenen? En zal men in staat zijn om de zo fragiele ecosystemen van de Galápagos voor de toekomst veilig te stellen?

Als voorbeeld noemt Sarah het project El Mirador, een geheel nieuwe stadswijk die de komende jaren aan de noordwest zijde van Puerto Ayora zal verrijzen. In een gebied van 63 hectare is plaats voor 1133 nieuwe huizen, waardoor de omvang van Puerto Ayora met ongeveer 40% zal toenemen. Alleen eilandbewoners mogen hier grond kopen en een huis laten bouwen. Het is de bedoeling dat El Mirador (zie www.princes-foundation.org) een schoolvoorbeeld wordt van hoe je een harmonieuze balans kunt bereiken tussen woon- en natuurgebieden, die elkaar immers aan de rand van Puerto Ayora ontmoeten. 'Galápagos, a beacon for sustainability and innovative conservation' kopt één van de plaatjes op het scherm en om dat te bereiken worden zoveel mogelijk instanties, van burgers en overheid tot de natuurbeschermers van de CDF en het Nationale Park bij de planning betrokken.

Tegen drie uur sluit Sarah Darwin haar presentatie af en is er nog ruimschoots tijd om vragen te stellen. En die worden dan ook enthousiast gesteld! Over haar werk aan de tomaten, waarbij Sarah benadrukt dat zij geen enkele bemoeienis heeft met de tomatenindustrie. Over het probleem van de invasieve soorten, de eilandvreemde soorten die er inmiddels welig tieren en de vraag oproepen of hun bestrijding wel haalbaar is. En over de Darwinvinken, waarvan we dankzij het werk van Peter en Rosemary Grant weten dat ook bij hen hybridisatie tussen soorten voorkomt. Om kwart over drie wordt het officiële gedeelte afgesloten en is er gelegenheid om elkaar onder het genot van een drankje informeel te spreken en van gedachten te wisselen, informatie over de Vrienden in te winnen en van elkaars Galápagos-verhalen te genieten.

Stof tot nadenken

De lezing van Sarah Darwin zet wel aan tot nadenken. Welke ontwikkelingen zijn er gaande op de Galápagos en in hoeverre houden die ontwikkelingen een bedreiging in voor de toekomst van de archipel? En zijn wij als Nederlandse Vrienden van de Galápagos wel in staat om onze donateurs op de hoogte te houden van die ontwikkelingen? Meestal doen we dat aan de hand van de persberichten die het Parque Nacional Galápagos ons met regelmaat toezendt. Vaak zijn het echter, zo positief mogelijk gestelde, momentopnamen en geven ze weinig inzicht in die eerder bedoelde ontwikkelingen.

Eén manier om daar meer inzicht in te krijgen is het raadplegen van de Galápagos Reports die meestal om het jaar door de Charles Darwin Foundation, Parque Nacional Galápagos en INGALA (National Institute of Galápagos) worden uitgegeven. Google naar 'Galápagos Report' of kijk onder www.galapagos.org. In het Galápagos Report wordt niet alleen aandacht besteed aan natuur en natuurbehoud, maar ook aan problemen op gebied van demografie en economie. Onderstaande informatie is ondermeer ontleend aan de Reports van 2006-2007 en, de meest recente, 2009-2010.

Historische ontwikkelingen laten zich moeilijk sturen

Natuurlijk kun je stellen dat je een bijzonder en kostbaar natuurgebied als de Galápagos Eilanden helemaal niet zou moeten betreden, maar de realiteit heeft anders beslist en momenteel lijken de inkomsten uit het toerisme al helemaal onmisbaar om de toekomst van de archipel veilig te stellen. Hoe is het allemaal zo gekomen? In 1535 zette de eerste mens er voet aan wal, toen het schip van de bisschop van Panama, op weg naar Peru, er bij toeval belandde. Het kostte twee bemanningsleden en tien paarden het leven en Fray Tomas de Berlanga was maar wat blij, toen hij de Islas Encantadas (de 'Betoverde Eilanden') achter zich kon laten om alsnog koers te zetten naar Peru. In een lange periode erna waren de eilanden, die rond 1570 voor het eerst onder de naam Galápagos op een kaart voorkwamen, een toevluchtsoord voor de boekaniërs die het voorzien hadden op het goud en zilver van de Spanjaarden. En na hen, zo rond 1800, kwamen de walvisvaarders die er, na de Atlantische Oceaan te hebben leeggevestigd, op jacht gingen naar de potvis van de Stille Oceaan en de zeeleeuwen en pelsrobber van de Galápagos Eilanden.

In 1832 werden de Galápagos een provincie van de jonge republiek Ecuador en tot de eerste vaste bewoners behoorden de veroordeelde soldaten die in een gevangenenkolonie op Floreana geplaatst werden en er landbouw en veeteelt bedreven. Andere eilanden, waar vroege kolonisten zich vestigden, waren San Cristóbal, Isabela en Santa Cruz. Begin 20^e eeuw lieten de eerste natuurvorsers hun oog op de Galápagos vallen en al gauw stuurde het ene na het andere museum er een expeditie op af om er zoveel mogelijk materiaal, dood en levend, te verzamelen.

Rond 1950 woonden er zo'n 2000 mensen op de Galápagos en in die tijd kwam er nauwelijks een bezoeker. Maar daaraan kwam eind jaren zestig verandering met de oprichting van de luchtvaartmaatschappij TAME en de komst van het eerste cruiseschip, de Lina A met plaats voor 52

passagiers, door Metropolitan Touring in Griekenland opgediept. Het betekende de aanzet tot een onstuitbare groei, niet alleen van de aantallen toeristen die de Galápagos vanaf die tijd zouden gaan bezoeken, maar ook van de vaste bewoners van de archipel. Heel wat migranten van het vasteland trokken naar de Galápagos om daar een toeristisch graantje mee te pikken, iets wat tegenwoordig door de stop op de immigratie vanaf het vasteland niet meer mogelijk is. In 1950 woonden er zo'n 1250 mensen op de Galápagos, een aantal dat tot 1980 gestaag zou groeien. Vanaf dat jaar worden ook de

bezoekcijfers nauwkeurig bijgehouden en sindsdien vertonen beide, het aantal inwoners en het aantal toeristen, een exponentiële groei. Woonden er in 1980 'nog maar' 5600 mensen op de Galápagos en bedroeg het aantal toeristen dat jaar 'slechts' 17.000, in 2010 waren beide aantallen gestegen tot 30.000 en 175.000. Niet alleen het toerisme betekende een stimulans voor de bevolkingsgroei, ook de visserij op zeeekomkommer (voor de Aziatische markt), langoest en bepaalde vissoorten heeft veel vissers naar de Galápagos gelokt.

Problemen te over

Toeristen brengen veel geld in het laatje en deze inkomsten worden verdeeld over het Nationale Park (40%), de provinciale en gemeentelijke besturen inclusief het Nationale Instituut (eveneens 40%) en de marine, het zeereservaat en de quarantainediensten (20%). Waaruit meteen duidelijk wordt dat deze instellingen er alles aan gelegen zal zijn om het toerisme, hun belangrijkste inkomstenbron, niet te zeer aan banden te leggen. Volgens Galápagos Report kun je het huidige immigratiesysteem vergelijken met dat van veel eerste wereldlanden. De Galápagos Eilanden zijn, vergeleken met het vasteland en dankzij het toerisme, welvarend en bovendien heerst er minder misdaad. Dat trekt illegale immigranten aan, temeer omdat zakenlui graag gebruik maken van deze goedkopen, illegale arbeidskrachten. Toch vliegt een aanzienlijk deel van de bevolking met regelmaat naar het vasteland, onder andere voor onderwijs en gezondheidszorg. De laatste wordt op de Galápagos als slecht ervaren.

De afhankelijkheid van het vasteland maakt de Galápagos ook kwetsbaar. Denk maar aan de ramp met

de olietanker Jessica die in januari 2001 voor de kust van San Cristóbal aan de grond liep en zo'n 800 ton stookolie verloor en aan de vele soorten planten en dieren die er niet thuis horen, maar er bedoeld of onbedoeld terecht zijn gekomen. Was het aantal geïntroduceerde 'eilandvreemde' soorten in 1535 voor de komst van bisschop de Berlanga in theorie nul, in 1900 bedroeg dat aantal waarschijnlijk 112 en in 2007 stond de teller al op 1321. Pas gedurende de laatste jaren kan daar de succesvolle bestrijding van schadelijke soorten als verwilderde honden, katten, varkens, ezels, duiven en niet te vergeten geiten tegenover gezet worden, evenals

de verdelging van ratten en muizen op een aantal kleine eilanden. Terwijl ook op gebied van de bestrijding van insecten, denk aan vuurmieren en de Australische schildluis, al mondjesmaat successen zijn behaald.

Floreana-spotlijster

Terug naar de realiteit van vandaag. Zoals bekend ondersteunen de Vrienden het Floreana-project, waarvan de herintroductie van de Floreana-spotlijster deel uitmaakt (zie ondermeer Galapagos Nieuws Herfst/Winter 2010). In de loop van 2011 verscheen het interim rapport over de 'Reintroduction of the Floreana Mockingbird', waaraan we de volgende gegevens ontleen. De Floreana-spotlijster, één van de vier endemische soorten spotlijsters in de Galápagos, komt niet meer voor op Floreana, maar nog wel op twee nabij gelegen eilandjes. Volgens recente tellingen op het kleine Champion, op 700 meter afstand van Floreana, ongeveer 60 en op het grotere en verder afgelegen Gardner zo'n 330 of 340. Die aantallen kunnen trouwens van jaar tot jaar, onder andere onder invloed van weersinvloeden, sterk variëren. Momenteel worden zoveel mogelijk spotlijsters geringd, en hun gewicht en geslacht bepaald. Bovendien wordt hun voortplanting bestudeerd en onderzocht of zij besmet zijn met parasieten. Intussen wordt ook gekeken, waar op Floreana jonge spotlijsters, afkomstig van Champion en Gardner, uitgezet kunnen worden en hoe je de kans op succes zo groot mogelijk kan maken. Waarbij vooral gedacht moet worden aan de bestrijding van verwilderde katten en ratten. Een eerste proefuitzetting zou al in 2012 kunnen plaatsvinden!

Fietsen voor Galápagos

Tenslotte nog even terug naar hetgeen de ambassadeur van Ecuador tijdens de Vriendendag zei. Galápagueños maken te veel gebruik van gemotoriseerde voertuigen en verbruiken dus te veel fossiele brandstoffen die met alle gevaren van dien per schip moeten worden aangevoerd. Uit onderzoek van begin 2009 volgt dat er toen in totaal 1962 gemotoriseerde voertuigen op de Galápagos waren, waaronder 644 pick-up trucks, waarvan 314 in gebruik als taxi, en 935 motoren. Galápagosbewoners maken maar wat graag gebruik van hun voertuigen, zelfs voor een boodschap om de hoek, zoals de ambassadeur het plastisch uitdrukte. Hij heeft het bestuur van de Vrienden benaderd om het pilot project 'Fietsen voor Galápagos' op te zetten en zo de aanschaf en het transport van de eerste honderd fietsen voor Galápagos te realiseren. Voorop staat echter wel dat wij voor dit pilot project geen beroep doen op onze financiële middelen die immers bedoeld zijn voor het ondersteunen van projecten gericht op natuurbehoud.

Galápagos zeeleeuw in zwaar weer!

Sinds het begin van het voortplantingsseizoen, in juni 2011, gaan er opvallend veel pas geboren zeeleeuwjes dood op de kust van San Cristóbal. Sterven er in een normaal jaar 5 tot 15% van de pups, dit jaar loopt de mortaliteit op tot bijna 60%. In de woorden van Volker Koch van het CDF: 'Nooit eerder werd zo'n hoge mortaliteit onder zeeleeuwenpups waargenomen.' Momenteel wordt hard gewerkt om de oorzaak van deze sterfte te achterhalen en hoopt men om, indien nodig en gewenst, op tijd te kunnen ingrijpen om te voorkomen dat de populaties rond de andere eilanden worden aangetast. Onze Engelse collega's roepen hun donateurs op om speciaal voor dit onderzoek gelden te doneren en wij sluiten ons daar van harte bij aan. Uiteraard houden wij U op de hoogte van de verdere ontwikkelingen.

Ons bankrekening no.: 19.83.08.698 (zie ook pag. 1 onder aan)